პროლეტარიანო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ლიტერატურული საქართველო

შაბათი, 16 ნოემბერი, 1940 წ. | საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ორგანო | № 32 (155) ფასი 30 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოსკოვი, კრემლი.

ხალხთა დიდ ბელადს — ამხანაგ სტალინს

ძვირფასო იოსებ ბესარიონის-ძე!

ჭ. თბილისის პარტიულ, პროფკავშირულ და საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა საზეიმო სხდომა, დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXIII წლისთავისადმი მიძღვნილი, მხურვალე ბოლშევიკურ სალამს გიძღვნით თქვენ — მთელი მსოფლიოს მშრომელთა დიდ ბელადსა და მასწავლებელს!

აჯამებენ რა დღეს სოციალიზმის მსოფლიო - ისტორიულ გამარჯვებათა შედეგებს, რომლებიც ოცდასამი წლის მანძილზე მიღწეულია ბოლშევიკური პარტიის ხელმძღვანელობით, ჩვენი სამშობლოს მშრომელნი, მთელი მსოფლიოს მშრომელნი, რომელთა თვალიც თქვენსკენ არის მოპყრობილი, უსაზღვრო სიყვარულისა და ერთგულების სიტყვებით მოგმართავენ თქვენ, **მარქს-ენგელს-ლენინის** საქმის დიად განმგრძობს.

მტკიცე ნაბიჯით, გულდაჯერებით მიდის ჩვენი სამშობლო, ძვირფასო იოსებ ბესარიონის-ძეო, თქვენს მიერ დასახული გზით კომუნიზმის ბრწყინვალე მწვერვალებისაკენ.

არა დღითი-დღე, არამედ საათობით მტკიცდება ჩვენი სამშობლოს ძლიერება. დუღს და გადმოდიოს საბჭოთა ქვეყნის ხალხთა ბედნიერი და საამური ცხოვრება.განუხრელად ვითარდება და სულ ახალ-ახალ გამარჯვებას აღწევს სოციალისტური მრეწველობა და სოციალისტური სოფლის მეურნეობა. მძლავრ ტალანტებს წარმოშობს საბჭოთა მიწა-წყალი. სულ უფროდაუფრო ბრწყინვალედ და წარმტაცად იფურჩქნება ხელოვნება, ლიტერატურა, მეცნიერება, იქმნება საბჭოთა ინტელიგენციის ახალი რაზმები, ახალ მწვერვალებს იპყრობს სოციალისტური კულტურა.

განვლილი წლის მანძილზე სტალინურმა საგარეო პოლიტიკამ ახალი ბრწყინვალე გამარჯვებანი მოიპოვა. საბჭოთა კავშირის ხალხთა ოჯახს შემოემატნენ ლიტვის, ლატვიის, ესტონეთის, ბესარაბიისა და ჩრდილოეთ ბუკოვინის ხალხები.

ჩვენი ქვეყანა — საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი, მთელი მსოფლიოს მშრომელთა სამშობლო — ამჟამად გადაქცეულია კარპატის მაღლობებიდან, დუნაის ნაპირებიდან, ბალტიისპირეთიდან წყნარ ოკეანის საზღვრამდე.

ჩვენ აღსავსენი ვართ სიამაყითა და ბედნიერებით, რომ სტალინური კონსტიტუციის მზე ახლა უნათებს ჩვენს ძმებსაე ბალტიისპირეთში, ჩრდილოეთ ბუკოვინაში, ბესარაბიაში, უკრაინისა და ბელორუსიის დასავლეთ ოლქებში. დიდი ოქტომბრის XXIII წლისთავს დღეს ჩვენთან ერთად დღესასწაულობენ მილიონობით ახალი საბჭოთა მოქალაქენი, რომლებიც ახლა თავისუფალ და ბედნიერ ცხოვრებას აშენებენ.

საბჭოთა ხალხი მონოლიტურად შეკავშირებულია **ლენინ-სტალინის** პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის გარშემო. იგი ერთი მისწრაფებით არის გამსჭვალული — იბრძოლოს სოციალისტური სამშობლოს შემდგომი აყვავებისათვის, საბჭოთა ხალხი მხურვალედ იწონებს და საქმით ანხორციელებს პარტიისა და მთავრობის ღონისძიებებს, რომლებიც უზრუნველჰყოფენ შრომის დისციპლინის შემდგომ განმტკიცებას საწარმოებსა და დაწესებულებებში, შრომის ნაყოფიერების შემდგომ გადიდებას და პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებას, სსრ კავშირის მძლავრი შრომითი რეზერვების შექმნას, მესამე სტალინური ხუთწლედის დიად დავალებათა წარმატებით შესრულებას.

და ჩვენს ხალხს თავის დროშებზე ყველგან უწერია თქვენი დიადი სახელი, ძვირფასო იოსებ ბესარიონის-ძეო.

სტალინს — სოციალიზმის გამარჯვებათა შემომქმედისა და ორგანიზატორის სახელი ახალი გმირული გამარჯვებებისათვის აღფრთოვანებს ჩვენს ხალხს.

ამ სახელით ვიმარჯვებდით, ვიმარჯვებთ და მომავალშიაც გავიმარჯვებთ ჩვენი დიადი მიზნისაკენ — კომუნიზმისაკენ მიმავალ გზაზე.

საბჭოთა საქართველოს მშრომელები სიტყვას გაძლევენ თქვენ, ძვირფასო იოსებ ბესარიონის-ძეო, რომ საბჭოთა კავშირის ყველა მშრომელთან ერთად კიდევ უფრო ენერგიულად, კიდევ უფრო აქტიურად განამტკიცებენ სამშობლოს სამხედრო ძალიერებას, ჩვენი მშობლიური წითელი არმიისა და სახელოვანი საბალტიო - საზღვაო ფლოტის ძლევამოსილებას. განამტკიცებენ რა შრომის დისციპლინას, გაუმჯობესებენ რა პროდუქციის ხარისხს, იბრძოლებენ რა შრომის მაღალი, სოციალისტური საზოგადოების ღირსი ნაყოფიერებისათვის, საბჭოთა საქართველოს მშრომელნი დაუღალავად ამრავლებენ თავიანთ გამარჯვებებს სოციალიზმის ქვეყნის სასახელოდ.

რწმენითა და მხნედ შეეყურებთ ჩვენი ქვეყნის განხეოსნებულ მომავალს. მას ჩვენთვის ახალი სოციალისტური გამარჯვებანი მოაქვს. ამ გამარჯვებათა საწინდარია ის, რომ საბჭოთა ხალხს წინ მიუძღვის **ლენინ-სტალინის** გმირული პარტია, რომ ყველა ჩვენი გამარჯვების სულისჩამდგმელი ხართ თქვენ, ჩვენო დიდო ბელადო და მასწავლებელო, ძვირფასო იოსებ ბესარიონის-ძეო.

გაუმარჯოს დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXIII წლისთავს!

გაუმარჯოს **მარქს-ენგელს-ლენინ-სტალინის** უძლეველ დროშას!

გაუმარჯოს **ლენინ-სტალინის** გმირულ პარტიას!

გაუმარჯოს დიდ ბელადს, სოციალიზმის გამარჯვებათა სულისჩამდგმელს, ჩვენს მასწავლებელსა და მეგობარს — მშობლიურ, საყვარელ **სტალინს!**

პარადი და დემონსტრაცია ნ. ჰ. ბერიას სახელოვნის მოედანზე თბილისში

7 ნოემბრის თითქოს მთელი ქალაქი დილადანვე გამოვიდა ორდენოსანი საქართველოს დედაქალაქის ფართო მაგისტრალებზე, უკრავს ორკესტრი, გაისმის საბრძოლო სიმღერა ბედნიერი ხალხისა, რომელიც დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXIII წლისთავს დღესასწაულობს.

ლ. ჰ. ბერიას სახელობის სადღესასწაულო მორთული მოედანი გამოეცოცხლებულია.

მოედანს გარს შემორტყმია დედაქალაქის რამდენიმე ათასი მოწიფიანე ადამიანი, რომელნიც მიწვეული არიან პარადზე. მოედანი და ახლომახლო ქუჩები გაჭედილია თბილისის გარნიზონის ჯარის ნაწილებით.

გაისმის ბრძანება: „სმენა!“ მოედანზე სიჩუმე ჩამოვიდა. სამხედრო ოლქის შტაბის შენობიდან ცხენით გამოდის ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის ჯარის სარდალი, გენერალ-ლეიტენანტი **ეფრემოვი.** პატაკის მიღების შემდეგ ამბ. ეფრემოვმა დაიწყო ჯარის ნაწილების ჩამოვლა; იგი მეორეს, მეთაურებსა და პოლოტმოზაკებს ულოცავს ოქტომბრის წლისთავს. უკრავს ორკესტრები, კიდით-კიდიდგე გაისმის მრავალხმოვანი „ვაშა“.

ჯარის შემოვლა დამთავრდა. ამბ. ეფრემოვი ტრიბუნაზე ადის. საქართველოს ბოლშევიკთა კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მთავრობის სახელით და დაავალებით იგი მიესალმება მეომრებს, მეთაურებსა და პოლოტმოზაკებს, საქართველოს მშრომელებს და ულოცავს მათ ოქტომბრის XXIII წლისთავს.

ჯარის ნაწილები ამოძრავდნენ. კავალერიას ხმაური მოსდევენ მოტო-მექანიზებული ნაწილები არტილერია. ფოლადის ჯაჭვშნი ჩასმული მანქანები — კომუნიზმის მშენებელი ქვეყნის ინდუსტრიული ძლიერების ბრწყინვალე მოწმენი.

გაისმის მოტორების გუგუნი. იგი თანდათან ძლიერდება. გამოჩნდნენ ყუმბარმშენთა გუნდები, რომლებმაც საყოველთაო აღტაცება გამოიწვიეს. ელვის სისწრაფით გაიქროლეს ავიაგამნადგურებლებმა.

პარადი დამთავრებულია. მოედანზე ერთდროულად შემოდიან **ლენინისა** და **სტალინის** რაიონების დემონსტრანტთა კოლონები. წინ მოაქვთ უამრავი დროშები, ხშირი სუბტროპიკული მწვანეფერით და ყვავილებით გარშემორტყმული მოხუმინტები **ლენინისა** და **სტალინისა.** ირხევა ათასობით დროშა, ლოზუნგები, პლაკატები, **ლენინისა** და **სტალინის,** პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელთა პორტრეტები. დემონსტრანტებს ხელში უჭირავთ თაიგულები.

მთავრობის ტრიბუნაზე არიან ამხ. **კ. ჩარკვიანი, ვ. ბაქრაძე, ფ. მახარაძე, კ. შეროზია, ი. თავაძე, ა. თოფურიძე, მ. ჯაში, გ. სტურუა, ს. ხოშტარია, ვ. ეფანტაშვილი, ე. ჩერქეზია, ა. კვაკაძე,** გენერალ-ლეიტენანტი **ეფრემოვი, ა. მირცხულავა,** აკადემიკოსი **ივ. ჯავახიშვილი, ა. ხარაკა** და სხვები. ისინი მიესალმებიან მზნიანე ხალხს, რომელიც სიმღერითა და ცეკვით მიდის ტრიბუნის ახლოს.

მრავალი მაკეტი და დიაგრამა დამაჯერებლად მოგვითხრობს ქართველი ხალხის შესანიშნავ გამარჯვებებს, რომლებიც მიღწეულია ლენინ-სტალინის პარტიის ხელმძღვანელობით. ეს გამარჯვებანი განუყრელად არის დაკავშირებული ეროვნული სტალინელის, ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას** სახელთან.

3 საათს არ შეწყვეტია დემონსტრანტთა მძლავრი ნაკადი. 300 ათასამდე კაცმა ჩაუარა ტრიბუნას.

---

30 წელი ლევ ტოლსტოის გარდაცვალებიდან

ი ე რ ი შ ი*

ლევ ჯოლსჯოი

თავადმა ბაგრატიონმა მიაშურა ყველაზე მაღალ ადგილს ჩვენს მარჯვენა ფრთაზე, შემდეგ დაეშვა ქვეშოთ, საიდანაც ხშირი, ორმხრივი სროლა მოისმოდა და სადაც თოფის წამლის კვამლისაგან არაფერი არ მოსჩანდა. რაც უფრო ეშვებოდნენ ხევისკენ, მით უფრო ნაკლებად ხედავდნენ რასმეს. მაგრამ მით უფრო საგრძნობი ხდებოდა ნამდვილი ბრძოლის სიახლოვე. უკვე ხვდებოდნენ დაჭრილებს. ერთი დაჭრილი, თავდასისხლანებული, უქუდო, ორ ჯარისკაცს ხელით მიჰყავდათ. იგი ბრიწინებდა და აფურთხებდა. ეტყობოდა, ტყვია პირში ან ყანყარტოში ჰქონდა მოხვედრილი. მეორე დაჭრილი, რომელიც მათ შემოეყარა, მხნედ და მარტო მიდიოდა, ხმამაღლა ოხრავდა და ტკივილისაგან გაწამებული იქნევდა ხელს, საიდანაც სისხლი თქრიალით გადმოდიოდა და ფარაჯაზე ეწვეთებოდა. სახე უფრო შეშინებული ჰქონდა, ვიდრე დატანჯული. ის იყო დაეჭრათ. ბაგრატიონმა და მისმა ამალამ გზა გადასჭრეს და ხევისაკენ დაეშვნენ. დაღმართზე რამდენიმე ფამფოწოლი კაცი დაინახეს; შემდეგ შეხვდნენ ჯარისკაცთა ჯგუფს, რომელთა შორის არა დაჭრილებიც იყვნენ. ჯარისკაცები მაღლობისკენ მიდიოდნენ, ძმიმე სუნთქავდნენ და, თუმცა გენერალს შემოეყარნენ, ხმამაღლა ლაპარაკობდნენ და ხელებს იქნევდნენ. წინ, კვამლში, უკვე მოსჩანდნენ რუხი ფარაჯების რიგები. ბაგრატიონის დანაჯგზეზე ოფიცერი ყვირილით გამოუდგა ჯარისკაცებს და მოსთხოვა უკან დაბრუნება. ბაგრატიონი რიგებთან მივიდა, სადაც სწრაფად ისროდნენ თოფებს და ისე აყრუებდნენ იქაურობას, რომ ალარ ისმოდა ლაპარაკი და ბრძანების ხმა. ჰაერი მთლად გაღელვებული იყო თოფის წამლის სუნით. სახეები ჯარისკაცებს გაცხოველებული და თოფის წამლისაგან მთლად შემჭვარტლული ჰქონდათ. ზოგი ზუმბით თოფს სტენავდა, ზოგი თოფის წამალს აყრიდა ფალიას, ზოგი ტყვიაწამალს იღებდა აბგიდან, ზოგიც თოფს ისროდა. მაგრამ ვის ესროდნენ, ამას ვერ ხედავდნენ თოფის წამლის კვამლში, რომელსაც ქარი არა ჰფანტავდა. საკმაოდ ხშირად ისმოდა ზუზუნისა და სტვენის საამო ხმა. „რა არის, ნეტავ ეს? — ფიქრობდა თავადი ანდრეი, როდესაც ჯარისკაცთა ამ ჯგუფს უახლოვდებოდა, — შეუძლებელია რომ ეს მოწინავე მებრძოლთა მწკრივი იყოს, რადგან ერთად არიან თავმოყრილნი. შეუძლებელია აგრეთვე იერიში იყოს, რადგან არ მოძრაობენ. არც კარე შეიძლება იყოს: ისე არ დგანან“.

თავად ბაგრატიონს მიეგება გამზდარ - გამზდარი, შესახედავად სუსტი მოხუცი, პოლკის უფროსი, საამო ღიმილით და ისეთი წამწამებით, რომელნიც ნახევარზე მეტად ჰფარავდნენ მის ბებრულ თვალებს და ეუწყინარ გამომეტყველებას აძლევდნენ მის სახეს; მან ისე მიიღო თავადი, როგორც მასპინძელი ძვირფას სტუმარს მიიღებს ხოლმე. პოლკის უფროსმა მოახსენა გენერალს, რომ ფრანგმა ცხენოსნებმა იერიში მიიტანეს მის პოლკზე და თუმცა იერიშები მოგერიებულ იქნა, მაგრამ პოლკმა ჯარისკაცთა ნახევარზე მეტი მაინც დაჰკარგაო. პოლკის უფროსმა სთქვა, იერიში მოვიგერიეთო; მან ეს სამხედრო სახელი გამოიგონა იმის აღსანიშნავად, რაც მის პოლკში მოხდა, ნამდვილად კი თითონაც არ იცოდა, რა მოხდა ამ ნახევარი საათის განმავლობაში მის ხელქვეთ მყოფ ჯარში და დაეშმარიტებთ ვერ იტყოდა, მოიგერია მან იერიშიო თუ მისი პოლკი დამარცხებულ იქნა იერიშის დროს. ბრძოლის დაწყებისას მან იცოდა მხოლოდ ის, რომ მთელი მისი პოლკის თავზე ყუმბარები და ტყვიები ზუზუნებდნენ და ბევრი მისი ჯარისკაცი სიცოცხლეს გამოესალმა, რომ შემდეგ ვიღაცამ დაამახა: „ცხენოსნებო“ და ჩვენებმა სროლა იმყუს. ისროდნენ ახლაც, ამასთან ესროდნენ არა ცხენოსნებს, რომელნიც მიიმალნენ, არამედ ქვეითა ფრანგებს, რომელნიც ხევში გამოჩნდნენ და რომელთაც ჩვენებს სროლა დაუწყეს. თავადმა ბაგრატიონმა თავი დახარა, ნიშნად იმისა, რომ ყოველივე ეს მოხდა სწორედ ისე, როგორც მას სურდა და როგორც იგი ფიქრობდა. მან უბრძანა ადიუტანტს, მოეყვანა მაღლობიდან ეგერთა მეექვსე პოლკის ორი ბატალიონი, რომლების წინაც ეს არის ახლა გამოთარეს მათ. თავადი ანდრეი გაიოცა იმ ცვლილებამ, რომელიც იმ წუთს თავად ბაგრატიონის სახეს დაეტყო. ამ სახეზე ერთბაშად ურყევი და ბედნიერი სიმტკიცე აღიბეჭდა. ასეთ გამომეტყველებას მიიღებს ხოლმე ის კაცი, რომელიც ცხელ დღეს წყალში გადახტომას გადასწყვეტს და გაექანება კიდეც გადასახტომად. აღარსად იყო ალარც გამოუძიებელი ჩამქრალი თვალები, ალარც განგებ ღრმაზროვანი გამომეტყველება: მრგვალი, მტკიცე, ქორისებური თვალები აღტაცებით და ოდნავი ზიზღით იცქირებოდნენ წინ და არაფერრზე არ ჩერდებოდნენ, თუმცა მის მოძრაობაში კვლავ რჩებოდა წინანდებური სიდინჯე და განზრომილება.

პოლკის უფროსი ეხვეწებოდა თავად ბაგრატიონს მოშორებოდა იმ ადგილს, რადგან იგი ძალზე საშიში იყო. „გთხოვთ, თქვენო ბრწყინვალებავ, ღვთის გულისათვის!“ — ეუბნებოდა ის და თან, თავისი სიტყვების დასაადასტურებლად, შეყოკქეროდა ამალის ოფიცერს, რომელიც, მხარის დაჭერის მაგიერ, ჰირს არიდებდა. „აი, ხომ ხედავთ?“ — მიუთითებდა იგი ტყვიებზე, რომლებიც განუწყვეტლივ ზუზუნებდნენ, მღეროდნენ და უსტვენდნენ მათ გარშემო. პოლკის უფროსი ამ სიტყვებს ისეთი თხოვნისა და საყვედურის კილოთი ამბობდა, როგორითაც ხურო ეუბნება ხოლმე ბატონს, რომელიც ცულით ხელში მუშაობას დაიპირებს: „ჩვენთვის ეს ჩვეული საქმეა, თქვენ კი ხელები დაგიკოჭრებათო“. ისე ამბობდა ამას პოლკის უფროსი, თითქოს ეს ტყვიები თავათ მის მოკვლას ვერ გაბედავდნენ, და მისი ნახევრად დახუჭული თვალები მის სიტყვებს უფრო დამაჯერებელს ხდიდნენ. შტაბ-ოფიცრმა მხარი დაუჭირა პოლკის უფროსის მუდარას; მაგრამ თავადმა ბაგრატიონმა პასუხი არ გასცა მათ და უბრძანა მხოლოდ, სროლა შეეწყვეტათ და ისე დალაგებულიყვნენ, რომ ადგილი მიეცათ უკვე მომავალ ორი ბატალიონისთვის. იმ დროს, როცა ის ლაპარაკობდა, თითქოს უხალვამ ხელმაო, ნამდვილად კი უცბად ამოვარდნილმა ქარმა მარჯვენიდან მარცხნივ გადასწია კვამლის ფარდა, რომელიც ხეობას ჰფარავდა და მათ თვალწინ გადაიშალა პირდაპირ მდებარე მაღლობი მასზე მოძრავ ფრანგებითურთ. ყველამ თვალი უნებურად მათკენ მომაგალ და მისახვევ - მოსახვევებში დაკოკანილ ფრანგთა ამ კოლონას მიაშტერა. უკვე ხედავდნენ ჯარისკაცთა ბანჯგვლიან ქუდებს, ხედავდნენ, როგორ ფრიალებდა მათი დროშა.

— ჩინებულად მოდიან, — სთქვა ვიღაცამ ბაგრატიონის ამალიდან.

კოლონის თავი უკვე ჩაეშვა ხევში. შეტაკება, ალმათ, დაღმართის აქეთა მხარეს მოხდებოდა.

წინა ბრძოლის მონაწილე ჩვენი პოლკის ნაშთები სასწრაფოდ ეწყობოდნენ და მარჯვნივ იხევდნენ. უკანიდან მათკენ მწყობრად მოემართებოდა და თან ჩამორჩენილებს ფანტავდა ეგერთა მეექვსე პოლკის ორი ბატალიონი. ისინი ჯერ კიდევ არ გასწორებოდნენ ბაგრატიონს, რომ უკვე მოისმა მთელი ამ მასის მწყობრად გადადგმული მძიმე ნაბიჯები. ყველაზე მეტად ბაგრატიონს დაუახლოდა მარჯვენა ფრთაზე მომავალი ასეულის უფროსი, პირმრგვალი, ბრგე ვიეკაცი სახის სულელური, ბედნიერი გამომეტყველებით, სწორედ ის, რომელიც ფარდულიდან გამოვარდა. იგი, სჩანდა, არაფერზე არ ფიქრობდა, გარდა იმისა, რომ უფროსების წინაშე ყოჩაღად გაეარა.

სავსებით კმაყოფილი მიდიოდა ის თავისი ძარღვიანი ფეხებით, მიდიოდა მსუბუქად, ძალდაუტანებლად, თითქოს მიცურავსო; და მისი სიარული თავისი სიმსუბუქით აშკარად გამოირჩეოდა ჯარისკაცთა მძიმე ნაბიჯისაგან, რომელნიც თავიანთ სიარულს მის ფეხის ხმას აყოლებდნენ. ქარქაშიდან ამოღებული თხელი, ვიწრო დაშნა (მოკაკული პატარა დაშნა, რომელიც იარაღს არც-კი ჰგავდა) ქვეშოთ, ფეხებისკენ დაეხარა. ნაწილებიანი ეგერთა ამ კოლონას მიაშტერა. უკვე ხედავდნენ ჯარისკაცთა ბანჯგვლიან ქუდებს, ხედავდნენ, როგორ ფრიალებდა მათი დროშა.

— ჩინებულად მოდიან, — სთქვა ვიღაცამ ბაგრატიონის ამალიდან.

კოლონის თავი უკვე ჩაეშვა ხევში. შეტაკება, ალმათ, დაღმართის აქეთა მხარეს მოხდებოდა.

ეგერთა ბატალიონი ერთ კიდეზე ადიოდა ფერდობზე, ბაიონეტებიანი ყანყარტოებიანი, ბედნიერი იყო. „მარცხენა, მარცხენა, მარცხენა“, — ეტყობა, იმეორებდა იგი თავისთვის ყოველი ნაბიჯის შემდეგ, და ამ ტაქტის მიხედვით მიემართებოდა აბგებით და თოფებით დამძიმებულ ერთფეროვან-სასტიკ სახეებიან ჯარისკაცთა ფიგურების კედელი, თითქოს თითოეული ამ უამრავ ჯარისკაცთაგანი ყოველ ნაბიჯზე გონებაში იმეორებდა: „მარცხენა, მარცხენა, მარცხენა...“ სქელი მაიორი, ნაბიჯ-არეული, ქშენით უვლიდა ბუჩქს გზაზე;ჩამორჩენილი ჯარისკაცი, აქანებული და წესს დარღვევისთვის შეშინებული, ჩორთით ეწეოდა ასეულს. ყუმბარამ ზუზუნით თავზე გადაუარა თავად ბაგრატიონსა და ამალას და, „მარცხენა-მარცხენას“ ტაქტს აყოლებული, ჯარისკაცთა კოლონას დაეტაკა. „შეჯგუფდით!“ — მოესმა ასეულის უფროსის მოხდენილი ხმა. ჯარისკაცები გარს უვლიდნენ რაღაცას იმ ადგილს, სადაც ყუმბარა დაეცა, და მოხუცი კავალერი, ფლანგის უნტერ-ოფიცერი, მოკლულთან შეჩერებული, თავის რიგს დაეწია, ოდნავ შეხტა, ფეხი შეინაცვლა, სხვების სიარულს აჰყვა და გაჯავრებულმა უკან მიიხედა. „მარცხენა... მარცხენა... მარცხენა...“ — თითქოს მოისმოდა საშიშარ სიჩუმეში ერთდროულად გადადგმული ნაბიჯების ერთფეროვან ხმაზე.

— ყოჩაღად, ბიჭებო! — სთქვა თავადმა ბაგრატიონმა.

„მზად... ვართ... თქვენო მა-ღა-ღა-ღა-ღა-ბავ!“ — გაისმა რიგებში. მარცხენა მხარეს მიმავალმა მოღუშულმა ჯარისკაცმა ისეთის გამომეტყველებით შეხედა ბაგრატიონს, თითქოს ეუბნებოდა: „თავათ ვიცით ყველაფერიო“; მეორე ჯარისკაცს არ შეუხედნია, თითქოს ეშინოდა, არ გავერთოო, მან, პირდაღებულმა, ყვირილით გაიარა.

ბრძანება გაიცა შეჩერებულიყვნენ და აბგები მოეხსნაო.

ბაგრატიონმა თავის წინ გაელილ რიგებს შემოუარა და ცხენიდან გადმოხტა. აღვირი კაზაკს გადაუწოდა, მოიხსნა და გადაწოდა ნაბადიც, ფეხები გაიმართა და თავზე ქუდი გაისწორა. ფრანგთა კოლონის წინ ნაბიჯები, რომლებსაც ოფიცრები მოუძღოდნენ, გოროკის ძირში გამოჩნდნენ.

— აბა, ღვთით! — ჩაილაპარაკა ბაგრატიონმა მტკიცე, გასაგონი ხმით, ერთი წუთით ფრონტისკენ მიიხედა და ხელების ოდნავი ქნევით და კავალერისტის ჯუბრხუოი ნაბიჯით, თითქოს უჭირსო, ოღრო-ჩოღრო მინდერით წინ გაემართა. თავადი ანდრეი გრძნობდა, რომ რაღაც ულოგიური ძალა მიაქანებდა წინ, — დიდ ბედნიერებას განიცდიდა იგი ამ დროს [1]).

უკვე ახლოვდებოდნენ ფრანგები. ბაგრატიონის გვერდით მიმავალი თავადი ანდრეი ცხადად არჩევდა ფრანგების წითელ ეპოლეტებს; მათ სახეებსაც-კი (კარგად ხედავდა იგი ერთ ლიხებ-მოგრეხილ, საცვეთებიან მოხუც ფრანგ ოფიცერს, რომელიც ალმართზე ბუჩქებს ებღაუჭებოდა და ძლივს მოდიოდა). თავად ბაგრატიონს ახალი ბრძანება ალარ გაუცია. იგი კვლავ მდუმარედ მიუძღოდა რიგებს. უეცრად ფრანგთა მხარეს თოფი გავარდა, გავარდა ერთხელ, ორჯერ, სამჯერ... და ატყდა სროლა და ბათქა-ბუთქი. იმავე დროს კვამლი მტრის უკვე არეულ რიგებს მოედვა. წაიქცა რამდენიმე ჩვენი ჯარისკაცი, მათ შორის პირმრგვალი ოფიცერი, რომელიც ასე მხიარულად და ბეჯითად მიდიოდა. მაგრამ იმავე წუთს, რა წუთსაც სროლა მოისმა, ბაგრატიონმა უკან მიიხედა და ეიძახა: „ურა!“.

„უ-რა-ა-ა!“ მოედო ყვირილი მთელ ჩვენს ხაზს. ყველანი წინ გარბოდნენ, უსწრებდნენ ბაგრატიონს და ერთმანეთს. არეული, მაგრამ მხიარული და გაცხოველებული რიგები გორაკისკენ, ნინაშვილოდ ფრანგებისკენ გარბოდნენ.

თარგმანი ილია აგლაძისა

---

*) ნაწყვეტი ლევ ტოლსტოის რომანიდან: „ომი და მშვიდობა“ (პირველი ტომი, მეორე ნაწილი, თავ. 31).

[1]) აქ მოხდა ის იერიში, რომლის შესახებაც ტიერი ამბობს: „რესეტს მამაცად ეჭირათ თავი და მოხდა ის, რაც ასე იშვიათად ხდება ომში. — ქვეითი ჯარის ორი მასა გადაჭრით მიემართებოდა ერთიერთის წინააღმდეგ და არც ერთმა მათგანმა არ დასთმო, თვით შეტაკებამდეო“ ხოლო ნაპოლეონმა წმ. ელენეს კუნძულზე ყოფნის დროს სთქვა: „რუსთა რამდენიმე ბატალიონმა შეუპოვრობა გამოიჩინაო“.

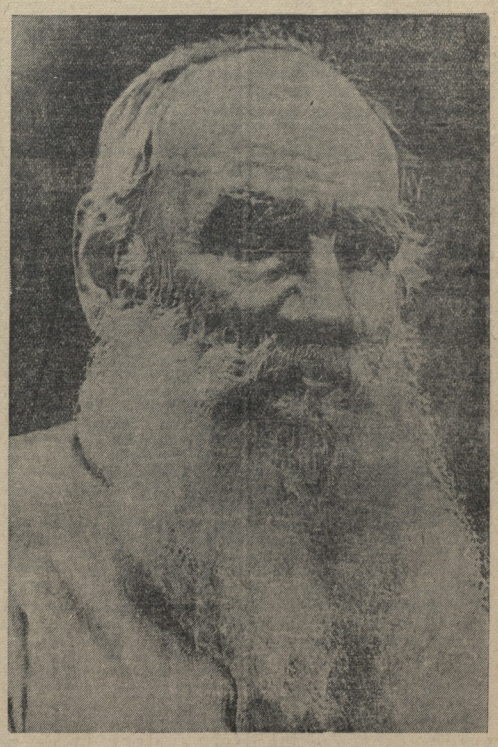

★ ★

ლევ ჯოლსჯოის ხსოვნის საღამო მწერალთა კლუბში

ლევ ტოლსტოის გარდაცვალების ოცდაათი წლისთავის აღსანიშნავი დღეები თბილისში დაიწყო მწერალთა კავშირის მიერ თორმეტ ნოემბერს გამართულ საღამოთი.

საღამო გაიხსნა გერონტი ქიქოძის შესავალი სიტყვით.

— ოცდაათმა წელმა განვლო მას შემდეგ,—სთქვა მან,—რაც ლევ ტოლსტოი გარდაიცვალა. ეს საკმაოდ დიდი მანძილია. ამ ხნის განმავლობაში ბევრი რამ შეიცვალა ჩვენი დედამიწის ზურგზე: სოციალური და პოლიტიკური წესწყობილება, საერთაშორისო ურთიერთობა, ყოფაცხოვრება, მორალი, ადამიანის ფსიქოლოგია. მრავალი ღირებულებათა გადფასებაც მოხდა. ჩვენ თითქოს უნდა დავშორებოდით ისეთ მწერალს, როგორც ტოლსტოი იყო, მაგრამ ეს არ მოხდა. მე-19 საუკუნეში ტოლსტოი ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული და გავლენიანი მწერალი იყო მსოფლიოში. იგი დღესაც ისევე პოპულარულია, რაც მისი ნაწერების მხატვრული ღირსებებით აიხსნება. ის იყო მე-19 საუკუნის საზოგადოების უბადლო, მეშტანე. ტოლსტოი, როგორც მხატვარი, დღესაც მრავალმხრივ სანიმუშოა ჩვენთვის. ისეთი მწერლების ნაწერების მიხედვით, როგორიც არიან სტენდალი, ბალზაკი, ტეკერეი და სხვები, მომავალი თაობანი იმსჯელებენ გასულ საუკუნეზე, როგორც ჩვენ კლასიკური ეპოსის ან რაინდული პოემების მიხედვით წარსულ ეპოქებზე ვმსჯელობთ.

ტოლსტოი დიდი მაშტაბის მოვლენა იყო, საერთო ადამიანურის თვალსაზრისით. მას უნდოდა კაპიტალისტური ცივილიზაციის მიერ დაავადებული კაცობრობის სახარების მორალით განეკურნა და პირველყოფილი უბრალოებისაკენ დაებრუნებინა. ტოლსტოი ბევრ იმ დიდ პრობლემებზე ფიქრობდა, რომელნიც დღესაც გვადგენენ და თავისებურად სჭრიდა მათ. თუ ტოლსტოის მხატვრული შემოქმედება ჩვენთვის დღესაც მისაბაძ ნიმუშს წარმოადგენს, იგივე არ ითქმის მის ფილოსოფიურ და ეთიკურ პრინციპებზე. ჩვენთვის დღეს მიუღებელია მისი უარყოფა თანამედროვე მეცნიერებისა და ხელოვნებისა, მიუღებელია აგრეთვე მისი მორალი ბოროტებისადმი წინააღმდეგობის გაუწევლობისა. თვით ტოლსტოი თავისი პრაქტიკული მოღვაწეობით ამათობლებდა ამ თავის იდეოლოგიურ პრინციპებს. ის უარჰყოფდა ხელოვნებას და ხელოვნების უდიდესი ძეგლები დაგვიტოვა. ის ქადაგობდა მორალურ პასივიზმს და ამავე დროს გაბედულად ებრძოდა ყოველგვარ ბოროტებას. მას ახასიათებდა დიდი მოქალაქეობრივი სითამამე, დიდი სიმტკიცე ჩაგრულთა და განკაცხულთა დაცვაში.

მოხსენება — ტოლსტოის ცხოვრებასა და შემოქმედებაზე წაიკითხა ამხ. ა. გაწერელიამ.

გაიხსენა რა დიდი მწერლის ცხოვრების თაობარი ეტაპები და შეეხო რა მოკლედ მის უმთავრეს ნაწარმოებებს, მომხსენებელმა სთქვა: ლევ ტოლსტოის ლიტერატურული მემკვიდრეობა მთელი კაცობრიობის უძვირფასეს განძს შეადგენს. არცერთ ევროპელს არ შეუძლია თავის ქვეყანაში ბადალი მოეძებნოს მას, როგორც პრობლემის მხატვარს. **ლენინმა** უწოდა მას სარკე რუსეთის რევოლუციისა და ამით გენიალური სიზუსტით განსაზღვრა ტოლსტოის მხატვრული შემოქმედების მნიშვნელობა და როლი რუსეთის საზოგადოებრივი ცხოვრების განვითარებაში. ისტორია და თანამედროვეობა, ფერეული და მასლობელი, ხელშესახები და ფარული, ყველაფერი ემორჩილებოდა ტოლსტოის დამკვირვებელ თვალს, მის ყოვლის ამთვისებელ გენიას. უდიდესი მხატვარი, რომელმაც თავისი დაკვირვების მასალად აირჩია ადამიანი საზოგადოდ, ხოლო მეორე მხრივ რუსეთის საზოგადოებრივი ცხოვრება, მოქმედება როგორც უსასტიკესი მსაჯული. არასოდეს არ წასცდენია მას თავისი დროის სინამდვილის მამრთი ლმობიერი სიტყვა, პირიქით — გაუგონარი ულმობელობით დასცინა არისტოკრატიას, მეფის მოხელეებს, ეკლესიას, სახელმწიფოს, მონარქიულ წყობილებას. განუზომელია ამ მხრივ ტოლსტოის რეალისტური პროზის მნიშვნელობა ჩვენი დროისთვის, სოციალისტური ლიტერატურისათვის.

მომხსენებელმა შემდეგი სიტყვებით დაამთავრა თავისი შინაარსიანი მოხსენება: ტოლსტოისადმი მიძღვნილი ეს საღამოც დაე იყოს კიდევ ერთი გამოხატვა ჩვენი ალტაციისა და განკეციფრებისა რუსეთის ამ საამაყო შემოქმედისადმი.

სიტყვებით გამოვიდნენ მწერლები დემნა შენგელაია და ა. ჭეიშვილი. პირველმა ილაპარაკა ტოლსტოის რეალიზმის თავისებურობაზე, ხოლო მეორემ თემაზე — ბურჟუაზიული ოჯახის პრობლემა ტოლსტოის რომანებში.

საღამოს მეორე განყოფილებაში მსახიობებმა ვ. ვრუბლევსკაიამ და ი. ბოდროვმა იშვიათის ოსტატობით წაიკითხეს დიალოგები და წარმოადგინეს სცენები ტოლსტოის რომან „ანნა კარენინადან“.

„ომი და მშვიდობა“ ქართულად

„ფედერაციამ“ გამოსცა ლ. ნ. ტოლსტოის რომანის „ომი და მშვიდობის“ პირველი ტომი. ქართული თარგმანი შესრულებულია ილია აგლაძის მიერ. რომანს წამძღვარებული აქვს აკაკი გაწერელიას ნარკვევი ტოლსტოიზე და მწერლის პორტრეტი, გადაღებული იასნაია პოლიანაში 1908 წელს.

„ომი და მშვიდობა“ ტექნიკურად კარგად არის გაფორმებული.

ბუნების სიმღერები

სიმონ ჩიქოვანი

სიზმარი

ნანე სიზმარი: მოვ ქროდა ქარი,
თმას მითეთრებდა ქარი საზარი.
თვალწინ წვეებოდა თეთრი ზამთარი,
მოწრიალე და მოუსაფარი.
თმას მითეთრებდა ქარი მკვნესარი
და მე ვფიქრობდი: ნუ თუ ეს არი,
ჩემი დღეების ხალასი მტვერი,
ალვისხისა და რიყრაკის ფერი,
ნუ თუ ეს არის ჩემი სიბერე?!
თმაში ზამთარი, სიზმრად ნახული.
ნუ თუ ამ ქვეყნად ცუდად ვიმღერე,
ალარ შერჩება კვალი ვაზაფხული?!
ვიღაც მოწყენით, როგორც აქლემი,
ენახე. ეყარნენ ვირ ხვების ქვემოთ
ფერადაკარგულნი ჩემი სამნენი
და მისცემოდათ ქვევრების გემო.
მე დამიჭიეს ჩემმა ლიქსებმა,
თითქო შემიპყრო სიზმარში შიშმა,
მაგრამ ამ გულში სიმღერა იშვა
და სითმო მიძღვნეს მიწის ფესვებმა.
ავმღერდი მე და მოვსულ უმეფრი,
სიმღერა გაგდა სიმ ეკ ლამის,
როგორც რიონთან ძველი ურმული
და ბაიათი ხაყვარე ლ მამის
ვმღეროდი მე და დნებოდა თოვლი,
თვითონ ვხდებოდი ამრილის ტოლი.
მღერით ბუნების ძალას მივენდე,
ვერხვები ზამთარს ინანიებდენ.
და სამხრეთიდან მოფრინდა ბარში
კუდმაკარატელა, სითბოს მხმობელი:
მე ისევ ბავშვი ლე ქსივით ბავშვი,
ისევ სიამის მახარ ობელი.
მე ორფეოსი არ ვი ყავ ალბათ,
არც ავთანდილი მღერად გავრილი,
მაგრამ გალობით ყინული გალხვა
და ალფეთქა გულ ში ამრილი.
ეს იყო მიწის ძალა ფაფული,
მშობლიურ მხარის სუნთქვით გითბობა.
სიზმრადაც მიძღვნა მან გაზაფხული
და დამიბრუნა ახალგაზრდობა.

ნაკადღვის გალობა გვალვაში

მე ვარ წყარო,
უანგარო,
მთის ფერდობზე დაკარგული.
ცალო, ცალო, წინასწარო,
შენს ფერად ვარ დასატული!
ლაქვარდივით უსასკარო
ქვებზე მხტომი ნაკადული.
მე ვარ წყარო,
უსასლკარო,
ცალო, ცალო, უწყინარო,
წვიმი უნდა მომახმარო,
რომ ამ დიფშე ნაკადული,
ცისარტყელად დახატული.

ეგებ მე ვარ შენი სული,
მთის ფერდობზე ჩამოსული.
ჩემი თხოვნა შემისმენელ,
ან დამტოვო გულნაკლული,
რომ მიწაზე ვიგალობო,
ვიხტენო ქვებში ისევ,
მწვანეს წყალი ვეწყალობო,
რიყეს ტალღის სიხალისე;
ჩავურბინო სოფლად ახოს,
ალარ ვიყვე დაკარგული.
ხალხმა ახლოს დამინახოს
ცალკე, ცალკე ნაკადული.

ამირანის სიმღერა

მოაზე ვიწევ, ვძლიე რული
და ფფიქრობდი ავრე:
ავერ მირბის რე მარეულ.
მინდვრის მოამაგე.
ვით სროლის ხმა სიჩუმეში,
ვიგარდი და ისმის,
რომ დაქანოლის მინდერად ეშხი.
ბავშვობა და ნისლი.
ეუ ვინ არის? რე პატარა,
ჰგავს მყინვარის არაკს.
როგორ მირბის სანეტარო,
ალას ამბობს, ალა!
ეგებ არის ცრემლთა გროვა,
ან წყალობა ბაღის,
ან ზურაბის დედის გლოვა,
გლოვა ანდრომახის!
ეგებ მთაში მირონს ილებს,
რიყრაკს პარავს ფერებს.
და რე სწრაფად მირონინებს.
რომ ამოლდეს მერე.
ეჭნებ ალის ოროველი,
ან ქარაშლის თვალი,

ტარიელის ოროლია,
თე როსტომის რვალი?
ალა, სხვაა რე მარეულ.
გალობა მთების!
ამირანის დაღვარული,
წყაროდ ქმნილი ხმები.
რე პირშმოა ამირანის,
სიმღერა მისი,
ხალისევით მასთან ალის
ბავშვობა და ნისლი.
უბრუნდება გმირთა კერას,
რომ ვარაგრეს ბარად,
მინდორსა და ნაპირს ფარავს,
რე ალის და ალა...
მთებში მღერის ამირანი
ბშობელ მხარის ხვედრით;
მირონინებს რე ხმირნი,
როგორც მინდერის ბედი.
რეს დაჩეკრებს ბედი ორბის,
ხსნის ბუნება კარებს...
და სიმღერა რედ ჩამორბის,
ჩემს ბედნიერ მხარეს.

იოსებ გედევანიშვილის დრამაჯურგია

შალვა დადიანი

ახლად გარდაცვალებული იოსებ გედევანიშვილი ერთი თვალსაჩინო ფიგურათაგანია ცხოვასიანი წლების თაობისა. იგი საზოგადო ასპარეზზე გამოდის 1905 წლის შემდეგ, შავბნელ რეაქციის დროს, და აქტიურ მონაწილეობას იღებს როგორც ჩვენს ჟურნალ-გაზეთებში, ისე სოფლურ საქმეებში. იგი პირველ მსოფლიო იმპერიალისტურ ომამდე უცვლელი ხელმძღვანელი იყო ქართული თეატრისა და შემდეგშიაც საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისას, სულ ხელოვნების გარშემო ტრიალებდა. ერთ ხანს მწერალთა კავშირში ერთ-ერთი მეთაურთაგანი იყო, შემდეგ, განათლების კომისარიატთან არსებული ხელოვნების განყოფილების უფროსი, ბოლოს, სახელმწიფო ოპერის დირექტორი.

ბოლო ხანებში-კი, დაუძლურების გამო, ჩამოშორებული იყო ასეთ აქტიურ მუშაობას. მაგრამ, როგორც ეხლა მეკითხვენ, სამწუხროა ალაბინ ბელიდან ძალას მივენდე, ვერხვები ზამთარს ინანიებდენ. და სამხრეთიდან მოფრინდა ბარში კუდმაკარატელა, სითბოს მხმობელი: მე ისევ ბავშვი ლე ქსივით ბავშვი, ისევ სიამის მახარ ობელი.
მე ორფეოსი არ ვი ყავ ალბათ,
არც ავთანდილი მღერად გავრილი,
მაგრამ გალობით ყინული გალხვა
და ალფეთქა გულ ში ამრილი.
ეს იყო მიწის ძალა ფაფული,
მშობლიურ მხარის სუნთქვით გითბობა.
სიზმრადაც მიძღვნა მან გაზაფხული
და დამიბრუნა ახალგაზრდობა.

ახლად გარდაცვალებული იოსებ გედევანიშვილი ერთი თვალსაჩინო ფიგურათაგანია ცხოვასიანი წლების თაობისა. იგი საზოგადო ასპარეზზე გამოდის 1905 წლის შემდეგ, შავბნელ რეაქციის დროს, და აქტიურ მონაწილეობას იღებს როგორც ჩვენს ჟურნალ-გაზეთებში, ისე სოფლურ საქმეებში. იგი პირველ მსოფლიო იმპერიალისტურ ომამდე უცვლელი ხელმძღვანელი იყო ქართული თეატრისა და შემდეგშიაც საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისას, სულ ხელოვნების გარშემო ტრიალებდა. ერთ ხანს მწერალთა კავშირში ერთ-ერთი მეთაურთაგანი იყო, შემდეგ, განათლების კომისარიატთან არსებული ხელოვნების განყოფილების უფროსი, ბოლოს, სახელმწიფო ოპერის დირექტორი.

ბოლო ხანებში-კი, დაუძლურების გამო, ჩამოშორებული იყო ასეთ აქტიურ მუშაობას. მაგრამ, როგორც ეხლა მეკითხვენ, სამწუხროა ალაბინ ბელიდან ძალას მივენდე, ვერხვები ზამთარს ინანიებდენ. და სამხრეთიდან მოფრინდა ბარში კუდმაკარატელა, სითბოს მხმობელი:
მე ისევ ბავშვი ლე ქსივით ბავშვი,
ისევ სიამის მახარ ობელი.
მე ორფეოსი არ ვი ყავ ალბათ,
არც ავთანდილი მღერად გავრილი,
მაგრამ გალობით ყინულები
და ალფეთქა გულ ში ამრილი.
ეს იყო მიწის ძალა ფაფული,
მშობლიურ მხარის სუნთქვით გითბობა.
სიზმრადაც მიძღვნა მან გაზაფხული
და დამიბრუნა ახალგაზრდობა.

ნაკადღვის გალობა გვალვაში

მე ვარ წყარო,
უანგარო,
მთის ფერდობზე დაკარგული.
ცალო, ცალო, წინასწარო,
შენს ფერად ვარ დასატული!
ლაქვარდივით უსასკარო
ქვებზე მხტომი ნაკადული.
მე ვარ წყარო,
უსასლკარო,
ცალო, ცალო, უწყინარო,
წვიმი უნდა მომახმარო,
რომ ამ ნაკადული,
ცისარტყელად დახატული.

ეგებ მე ვარ შენი სული,
მთის ფერდობზე ჩამოსული.
ჩემი თხოვნა შემისმენელ,
ან დამტოვო გულნაკლული,
რომ მიწაზე ვიგალობო,
ვიხტენო ქვებში ისევ,
მწვანეს წყალი ვეწყალობო,
რიყეს ტალღის სიხალისე;
ჩავურბინო სოფლად ახოს,
ალარ ვიყვე დაკარგული.
ხალხმა ახლოს დამინახოს
ცალკე, ცალკე ნაკადული.

ამირანის სიმღერა

ბოლოს ეს ბოლოს ეს ბოლოს ეს

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის მუშაობა და მწერლობის ამოცანები

მწერალთა საქართველო კრება

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამათა ამხ. ი. აბაშიძის მოხსენების გარშემო დაიწყო 30 ოქტომბრის საღამოს სხდომაზევე და მეორე დღის სხდომებზე, რომელშიც მიმდინარეობდნენ ლეო ქიაჩელის თავმჯდომარეობით. ქვემოთ მოგვყავს კამათში გამოსული ორატორების სიტყვების მოკლე შინაარსი.

ლიტერატურული ახალგაზრდობა საჭიროებს მეტ ხელმძღვანელობას

ი. ზარიშვილის სიტყვა

სწორად და მართებულად მოიქცა მომხსენებელი, როცა მან თავისი მოხსენების ერთ-ერთ მთავარ ობიექტად გახადა ჩვენი ლიტერატურული ახალგაზრდობის საკითხი. არ შეიძლება არ გავიზიარო მომხსენებლის ის აზრი, რომ ბევრი ახალგაზრდა ავტორი ასაკი ნამდვილი საბჭოთა პოეზიის გზას, რომ ბევრ მათგანს იტაცებენ ცხოვრებისაგან უკვე უარყოფილი და მოძველებული თემები და მოტივები, რომ იშვიათად თუ შეხვდებით ახალგაზრდათა შორის ისეთებს, რომლებიც განარჩენენ თავიანთი შემოქმედებითი სახის და მხატვრული ფორმალური სიახლის ძიებით. მაგრამ სწორი არ იქნება თუ ის დახასიათებას, რომელიც მომხსენებელმა რამდენიმე ახალგაზრდა პოეტს მისცა, გავავრცელებთ ყველა ახალგაზრდაზე. მომხსენებლაში ლაპარაკი იყო უმთავრესად იმ ახალგაზრდა პოეტებზე, რომლებიც მწერალთა კავშირის ორგანოებს, კერძოდ, „ჩვენი თაობის“ გარშემო იყრიან თავს. მომხსენებლის მიერ მოცემული ამ ახალგაზრდა პოეტთა შეფასება სამართლიანი იყო, მაგრამ ლიტერატურული ახალგაზრდობის კადრი მარტო ამით არ იფარგლება. არიან ახალგაზრდები, რომლებიც სისტემატურად იბეჭდებიან ცეკრსალური და რაიონული პრესის ფურცლებზე. მათ ლექსებს ემჩნევათ უფრო მეტი ინტერესი ჩვენი სინამდვილის აქტუალური საკითხებისა და საზოგადოებრივი მოვლენებისადმი, მაგრამ ოსტატობის მხრივ მეტწილად ისინი ჩამორჩენილნი არიან, ვერ ეროვნულ ლიტერატურული ტენდენციის და პოეტური კულტურის საკითხებში. მწერალთა კავშირი და ეკონომია „ჩვენი თაობა“ ვალდებულნი არიან ამ ახალგაზრდებსაც მიაქციონ ყურადღება და ამიუშარ ჩვენი გამოცდილი მწერლები მაგი ლიტერატურული კვალიფიკაციის ასამაღლებლად.

ახალგაზრდა მწერლებს საერთლიანად გვაკარგვინებენ

ლადო ასათიანის სიტყვა

მომხსენებელმა სწორად აღნიშნა, რომ ბოლო დროს ბევრი ახალგაზრდა მწერლის შემოქმედებაში თავი ჩანინა არაჯანსაღმა განწყობილებამ, განყენებული პეიზაჟებიო, უშინაარსო სიტყვებით, უიმედო სიყვარულის და სევდის მოტივებით გატაცებამ. პირადად მეც ვგრძნობ ზოგიერთი ჩემი ლექსის იდეურ სიღარიბეს და ჩემს მხატვრულ-იდეურ ჩამორჩენად ყოველ საალბომო და სატრფიალო ლექსების წერას. მთავარი მიზეზი ამისა არის ჩემი ნაკლები ლიტერატურული გამოცდილება და არა საფუძვლიანი ცოდნა იმ მოთხოვნებისა, რომელსაც მწერლობას უყენებს სოციალისტური რეალიზმის მეთოდი. მაგრამ ყველა ჩემი ლექსი როდი ამ შინაარსისა და იმ ლექსებს მსგავსი რომლებიც მომხსენებელმა აქ წაიკითხა. მე მაქვს ლექსები, სადაც ეკედი მომიცია კომკავშირული თაობის ბრძოლა სოციალიზმისათვის. მე მაქვს ლექსები სამშობლოზე, გოარზე, სურგეი კიროვზე, სახ. სამეფონეო გამოფენაზე და სხვ.

მწერალი შეუპაღეს თავისი შემოქმედების მიხედვით

კოტლ. ჭიჭინაძის სიტყვა

ზოგს უმართებულოდ ჩვენია, რომ არიან „წარჩინებული“ მწერლები და „რიგითი“ მწერლები, ანუ, ძველი ტერმინი რომ ვიხმაროთ, არიან მწერლები „აზნაურნი“ და „უაზნონი“. პრაქტიკაში ამ დახარისხებას ძალიან ცუდი შედეგი მოჰყვა. ზოგი ის მწერალი, რომელიც „წარჩინებულად“ სთვლის თავის თავს, რჩება შეფასების გარეშე, რჩება კრიტიკისაგან ხელშეუხებელი. მათზე მხოლოდ უგემური ქება-დიდება იწერება.

ბევრი რამ საყურადღებო და ჩვენი მწერლობის წინსვლის მაჩვენებელი ფაქტი ქართულ კრიტიკას გამოეპარა. მაგალითად, ხშირად საბჭოთა პერიოდში შეიქმნა და განმტკიცდა ევროპული, სასეპით დაწმენდილი ლექსის კულტურა, ისეთი ლექსისა, რომლითაც შესაძლებელი ხდება გამოითქვას ფერადოვანი ხმები და ბგერნი ადამიანური ფიქრებისა და ოცნებების. ეს ერთ-ერთი ასეთი ბიეზი? ზოგიერთ ფრაზებზე, ზოგიერთ ადგილებზე ეს ასეთ

ᲓᲘᲓᲘ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲛᲡᲐᲮᲘᲝᲑᲘ ᲓᲐ ᲠᲔᲟᲘᲡᲝᲠᲘ Გ. ᲔᲠᲘᲡᲗᲐᲕᲘ

დ. ჯანელიძე

1850 წლის 14 იანვარს გიორგი ერისთავმა „გაყარაში“ მიკირტუმ გამსარიჩი განსახიერა, ხოლო იმავე წლის 15 მაისს „დავაში“—სარქის ბუღდანინი. ამ კომედიების ავტორიც თვით იყო, დამდგმელ-რეჟისორიც და თამაური როლების ამსრულებელიც. მას მართლაც შეეფერებოდა ქართველი მოლიერის სახელწოდება. როგორც ავტორმა, რეჟისორმა და მსახიობმა, მან თანაბარი წარმატებით გაიმარჯვა და ქართული თეატრის განახლების შეაძლებელობა ცხადჰყო. მალე მის სამს სასცენო მოვალეობას მეოთხეც დაემატა — გ. ერისთავი XIX საუკუნის პირველი ქართული პროფესიული თეატრის დირიჟორად დანიშნა. მართალია, ეს სპეციო მოვალეობა მას ნამსტნიკთან გასაკუთრებულ მინდობილობათა უმცროსი მოხელის თანამდებობასთან შეუთავსეს „კოლეგსკი ასესორის“ დაბალი ჩინით, მაგრამ მშობლიური თეატრის განახლებისათვის ამ დამცირებასაც იგი იტანდა, ამასთან ნიზოვნიკის მუნდირს არ იკარებდა; ქართული თეატრის დირიჟორი, მეფის მოხელეთა გულმოსაკლავად, ქართული კაბით დაბრძანდებოდა.

გიორგი ერისთავს თავის სასცენო მოღვაწეობაში სავსებით გარკვეული პრინციპები ჰქონდა შემუშავებული. დიდი ხელოვნისათვის ჩვეული ალაოსნიერობით და სიცხადით ის საჯაროდ აღიარებდა თავის სასცენო მრწამსს: „მე დავწერე იმაზედა, ვინც ზნეობით არის მოცდა... ჩვენც ვეცადნეთ და განდგეენთ, რაცა არის ჩვენში ცუდი“. გ. ერისთავს ერთი წუთითაც არ ულალატნია ამ რეალისტური გეზისათვის და გასაოცარი პირდაპირობით, დაბრკოლებათა დაძლევით ჰქმნიდა და აყალიბებდა ახალ სასცენო ხელოვნებას. ერისთავის თეატრალურ სკოლაში აღზრდილ შესანიშნავ მსახიობის გიორგი ჯაფარიძის, ამავე თეატრის სუფლიორისა და მემატიანის მიხეილ თუმანიშვილის, იმდროინდელი დრამატიული მწერლის გ. წინამძღვრიშვილის და სხვათა ნაწერებმა შემოკვინახეს ის იდეური არსენალი, რომელიც ახალი ქართული თეატრის მესეიერმა გამოიყენა რეალისტური სასცენო ნაოელების შექმნისა და განმტკიცებისათვის ბრძოლაში.

მსახიობი გიორგი ჯაფარიძის წერილიდან ვეცნობით გ. ერისთავისა და მის თანამებრძოლთა შეხედულებას თეატრის დანიშნულებაზე: „თეატრი არის დამნახვებელი ხალხის ცუდი ხასიათისა და საქციელებისა, რომლებსაც წარმომდგენელნი დასცინიან, რომ მოიცინოს და არ გახშირიდს“ (გაზ. „დროება“, 1879 წ., №142). ამ თეატრის ასეთი მიმართულება დიდ უკმაყოფილებას იწვევდა. მემამულეები და მეფის მოხელეები ყოველნაირად ცდილობდნენ ჩაეშალათ გ. ერისთავის თეატრის საქმე მისთვის სახელის გატეხით. გ. წინამძღვრიშვილს თეატრის პრესტიჟის აღსადგენად — ასეთი განცხადებით უხდებოდა გამოსვლა: „ბრაველთა ქართველთა კაცთა და დედაკაცთა ჭვრნიათ, რომ თეატრი ახლო�დ რაკნის ხალხსა და ამის გამო არა თუ თითონ არ იარებიან თეატრში, თვით თავიანთ შვილებსაც უშლიან სიარულსა. ზემოთაც მოგახსენეთ და ეხლაც განგიმეორებთ, რომ კომედია იმისთვის იწერება, რომ პუბლიკამ ნაეოს თავის თვალით ის წუნი, ის ნაკლულოვანა, რომელსაც ყველა თვითონ ვერა ხედავს. კომედია თეატრში წარმოდგენის დროს გვიჩვენებს საზოგადოების რომელსმე პირთა ნაკლებულობასა და წუნსა და ისეთ რიგათ, რომ თითონ პუბლიკას შესძულდება ხოლმე იმ წუნის ჭქონე, უწონ კი არას დასდედეა“— („ვეარ ჭკუისაგან“, ბოლოსტყეაობა, 1853 წ., გვ. 115-116).

გ. ერისთავის თეატრის სუფლიორის და მემატიანის მიხეილ თუმანიშვილის სავაზეთო წერილებში კარგად არის გამოხატული ამ თეატრის მიმართულება. გ. ერისთავი ცდილობდა თეატრი მიეკუთვნებინა ისეთ დაწესებულებისთვის, „რომელნიც აღძრავენ მთელ მოსახლეობას, ადამიანებენ მის გონებას ახალი ყოფაცხოვრებისათვის, ახალი განწყობილებისათვის“ (გაზ. „კაკაჯი“, 1851 წ., № 11).

გ. ერისთავი და მისი თანამშრომელნი მოწადინებულნი იყვნენ თეატრი ნაციონალური თვითშემეცნების კერად, ქართული საზოგადოებრიობის ცენტრად გადაექციათ. თეატრის დასაყრდენად ძალად გ. ერისთავს მიაჩნდა არა უმაღლესი წოდება, არამედ ხალხი, რომელიც თეატრისათვის „შრომით მონაგარ კაპიკს“ არ იშურებს, და რეპერტუარიც თეატრისათვის ამ ხალხური აუდიტორიის ანგარიშგაწევით არის შემნილი და შერჩეული. თეატრი „თანადროული ცხოვრების ანარეკლად არის მიჩნეული“: თანამედროვეობაში პოულობს ე. ერისთავი თეატრისათვის თემებს, სახეებს, თანამედროვეობიდან სცენაზე გამოაქნს ცუდი და მაბინაჯი მოვლენები, მსჯავრსა სდებს მათ და აღძრავს მაყურებელს მათი განდგენისა და მოსპობისათვის. თეატრს გ. ერისთავმა კომედიური მიმართულება მისცა.

ამ პრინციპების მიხედვით რომ განვითარებულიყო თეატრი, მსახიობიც ამის შესაბამისად უნდა ყოფილიყო აღზრდილი, მსახიობიც მისი თანამეშედროვე ცხოვრების გამომსახველი, ცხოვრების სიდუხჭირის, უსამართლობის აშკარად მამხილებელი და მსჯავრმდებელი უნდა ყოფილიყო. ასეთი მიმართულების უნიჭიერესი მსახიობი ამ დროს თვით გ. ერისთავი იყო.

გ. ერისთავი თუმრე ბავშვობიდანვე დაჯილდოებული იყო კომიკური განსახიერების ელვარე ნიჭით. „პატარაობიდანვე გიორგიმ, — გვეთხეოდნენ ერთ-ერთ მოგონებაში,— საშინელი ნიჭი ჰქონდა კომიკისა, ისე რომ თუ ვისმე შენიშვნავდ სასაცილოს, იმავ წუთში წარმოადგენდა, არამც ხმის მიბაძვით ანუ მიმოხვრით, არამედ სახისა“ (გ. ერისთავის თხზ., შ. რადიანის და ი. ბალახვაშვილის რედაქციით, 1936 წ., გვ. 405). მისი აქტიორული ოსტატობის შესახებ ცოტა ცხობა გვაქვს დარჩენილი, მაგრამ რაც არის, ყველა იმას ადასტურებს, თუ რამდენად დიდი მსახიობი ჰყავდა მისი სახით გასული საუკუნის 50-იანი წლების თეატრს. ოფიციალური ცხობები აღნიშნავენ, რომ ერისთავმა „შესანიშნავი წარმატებით ითამაშა მაკირტუმას როლი“ („Театр в Тбилиси“, გვ. 128). ს. უმიკაშვილი ასე გადმოგვცემს ერთ-ერთ მაყურებლის შთაბეჭდილებას: „ბევრს ეხსომება ლეიპციგში ნასწავლი დოქტორი ზაქარია ზუბალოვი. ეი ეს დოქტორი სხვა სტუმრებს შორის დასწერებოდა თავისის ცოლით პირველ ქართულ წარმოდგენას გიმნაზიის დარაბაზში. ცოლი ლაპარაკობდა წარმოდგენის მეორე და მესამე დღეს, რა რიგად თამაშობდა გიორგი ერისთავი ვაჭრის როლს და ხალი რა რიგად იყო აღტაცებული. ძალიან ბევრს იცინოდა გ. ერისთავის იმ სიტყვებზედ, როდესაც პიესის ბოლოს ახალ დანიშნულებს ლოცავს: „ეს იყოს თქვენ თაყვანდაო“ (გ. ერისთავის თხზ., გვ. 406). გ. ერისთავმა თანამედროვეობიდან აღებული სახის კომიკურ განსახიერებას მისცა საწყისი, შექმნა ქართული სცენისათვის სრულიად ახალი სახე მევაზე-ვაჭრისა, გზა გაუკვალა სკენიური განსახიერების რეალისტიკურ სკოლას, სული ჩაუდგა ქართულ კომედიას და შექმნა ქართველი კომიკისა ატმოსფერის ნიღაბი, რომელსაც დიდი ნიჭის ბატონკაცნი ატარებდნ შემდეგში ვასო აბაშიძე და რომლითაც ეწლა გვახარებს სახალხო არტისტი ნიკო გოცირიძე.

გ. ერისთავი, გარდა იმისა, რომ შესანიშნავი მსახიობი იყო, მან დიდი სასცენო პედაგოგიური ნიჭი გამოიჩინა და რეალისტ მსახიობთა და დრამატურგთა მთელი თაობა აღზარდა. იპოვა რა ხალხში ნიჭიერი ძალები, გიორგი ერისთავმა აქტიორული აღზრდის მეტად სანტერესო სისტემის მისცია. ამ სისტემის მთავარი არსი ის იყო, რომ სცენიდან ხალხის მასწავლებელი - მსახიობი უპირველეს ყოვლისა თვით უნდა იყოს ზნეობი, გრძნობით და აზრით მაღალი ადამიანი, ხალხისათვის აზრიანი სიცოცხლისა და შეგნებული ცხოვრების მაგალითი. ერისთავის თეატრის პრემიერ-მსახიობის, გ. დვანაძის მემუარებიდან ვეცნობილობთ, თუ როგორი თანამიმდევრობით მშობლიური მზრუნველობით და ჭირვილის ძმური სიმკაცრით ანხორციელებდა ის აქტიორული აღზრდის ამ სისტემას.

გ. ერისთავისთვის, როგორც დასის ხელმძღვანელ რეჟისორისთვის, მთავარი იყო მსახიობთა შორის მეტი ძმური მეგობრული ურთიერთობის დამყარება. ამ მხრივაც მას სავსებით გარკვეული შეხედულება ჰქონდა შემუშავებული. გ. ერისთავმა შექმნა მეტად მკაცრი ზნეობრივი ყოდეკსის მქონე დასი. ის განსაკუთრებული სიფხიზლით და სიმკაცრით უფრთხილდებოდა ქართული სცენის სიწმიდეცილს და იცავდა ქართველი მსახიობის საპატიო სახელწოდებას.

გ. ერისთავი ცდილობდა, ყოველი აქტიორი საკუთარი შემოქმედების გზაზე დაეყენებინა. აქტიორული განსახიერების მიმბაძველობას, ერთხელ შექმნილი სახის გადაღებას, „გადაძერებას“, ეტყოდა, გ. ერისთავი ვერ ითმენდა. რეკენზენტებმა აღნიშნეს, რომ მსახიობმა რჩეულნი-შვილმა, გ. ერისთავის მიერ აქტიორული შესრულებით შექმნილი ვაჭრის სახისაგან განსხვავებით, სრულიად ორიგინალური სახე შექმნა („კაკაჯნი“, 1851 წ., № 1). ეს გ. ერისთავის რეჟისორული ოსტატობისა და მისი ღიდი პედაგოგიური ალღოს მაჩვენებელია.

გ. ერისთავის თეატრალურ სკოლაში იზრდებოდა და ვითარდებოდა აქტიორთა ლიტერატურული ნიჭი და გემოვნება და იმდენად ნაყოფიერი იყო ამ მხრით გ. ერისთავის პედაგოგიური შრომა, რომ მალე მას მისი მოწაფენი შეეშვენენ თეატრის რეპერტუარის გამოაკლდეფრონვანებაში. გ. ერისთავის სცენაზე იდგმებოდა თეატრის აქტიორების ზოგან ანტონოვის, გიორგი ჯაფარიძის, გ. დვანაძის, მეიფარიანის, აბრამიძის, რეჟისორის თანაშემწის ეკატერესელიძის და სხვათა პიესები. გაჩნდა ახალი დრამატიული მწერლობა.

გ. ერისთავის მწერლობამ და თეატრმა ამ თეატრის აქტიორულ სკოლიდან გამოსულთა მწერალთა დიდი ტალი ითამაშეს ახალი ლიტერატურული ქართული შექმნის საქმეში, ენის გახალხურების საქმეში.

გ. ერისთავის თავდადებულმა მუშაობამ ქართველ აქტიორთა აღზრდისათვის ნაყოფი გამოიღო და ოთხი წლის შემდეგ მ. თუმანიშვილი შემდეგნაირად ეფასებდა ქართველ მსახიობთა წარმატებას: „ქართველი აქტიორები, ქალებიცა და ვაჟებიც, ყოველგვარ მოლოდინს აჭარბებენ, განსაკვირებელია, რომ ასე არაჩვეულებრივ სწრაფად შეეგუენ სცენას... ბატონმენ, დვანაძე, ჯაფარიძე — არ ვიცით, რომელ მათგანს უმეტესი ქება შეეფასებთ. აბრამიძე შეუდარებელია ვაჭარ-მევაზეთა როლებში, დვანაძე — საუკეთესო წარმომადგენელია სოფლურ ჩვეულთაგან თავდაუზოგველ მემამულეების როლში. ჯაფარიძე პირველი მიჯნურის როლების მოხერხებული შემსრულებელია. ტატიშვილი ძლიერ კარგია ხარისხის მჭირნეთა და კეთილშობილ მამის როლებში. ელიოზოვი — „უბალო“, მიამიტი კაცის როლებში. ზენგლოვი ჯერ კიდევ ბავშვია, მაგრამ იმედს კი იძლევა. მსახიობ ქალებში პირველობა მიეკუთვნებინ ცქრიალა ტატიშვილს, შემდეგ ქ-ნ აბრამიძეს. მაშასადამე, არის ყველა სიუეტები და მშვენიერი სიუეტები, რათა წარმოდგენილ იქნას ყოველი პიესა, და ისინიც ასრულებენ ქართული დრამატურგიის ყველა აწ არსებულ პიესებს ეოველად, ტტკაცად და მშვენივრად“ („კაკაჯანი“, 1855 წ., № 8). ეს შეფასება გიორგი ერისთავის აქტიორული სკოლის დიდი წარმატებისა და გამარჯვების მარკვენებელი იყო და მსახიობებსაც დიდად უყვარდათ და აფასებდნენ თავის აღმზრდელ რეჟისორს, რაც გამოიხატა მსახიობ გ. დვანაძის თქმაში: „ვერა მამა ვერ უზადდა, რაც მან ჩემზე ღვაწლი ეთესა“.

გ. ერისთავი მშობლიური მზრუნველობით იცავდა ქართველ მსახიობთა კეთილდღეობას. ცარიზმის „ოპრინიკეებთან“ ბრძოლაში გიორგი ერისთავი ქართული თეატრის დაცველ რაინდად მოსჩანს, უკანასკნელ შესაძლებლობამდე შერჩა იგი თავის საგუშაოს და გამეიღლად იცავდა ქართველი მსახიობისა და სცენის, ღირსებას.

1854 წ. გ. ერისთავი უკვე გრძნობდა, რომ ცარიზმი ქართულ თეატრს ალარ მოითმენდა. თეატრმა ეო ისურვა, სპექტაკლი დანიშნულებას დამორჩილებოდა, სიმართლის თქმელ სცენას კი დღეები უკვე დათვლილი ჰქონდა. ნამსტნიკის ვაჭლელარიიდან „უქმეშვრომელი“ იყო გაგზავნილი პეტერბურგში და დღე-დღეზე ელოდნენ ხელმწიფე იმპერატორის დასტურს ქართული თეატრის დახურვის შესახებ. ის, რაც გიორგი ერისთავის ამდენად დიდი ღვაწლით შეიქმნა, მტარვალი მეფის ერთი კალმის მოსმით უნდა განადგურებულიყო.

მეფის მოხელეებმა ქართული თეატრი დახურეს და გ. ერისთავი იძულებული გახდა ისევ სოფელს დაბრუნებოდა.

90 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც გიორგი ერისთავი პირველად გამოვიდა სცენაზე, რაც მისი „გაყარა“ მისივე რეჟისორობით დაიდგა. მის მიერ შექმნილი უკედავი რეალისტური სასცენო ხელოვნება ისევ ცოცხლობს და ამდიდრებს ქართველი ხალხის კულტურის საგანძურს, რაც დიდად ეხმარება ქართული სცენის საბჭოთა ოსტატებს თავიანთი შემოქმედებითს მუშაობაში.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲔᲑᲘ

ᲒᲘᲝᲠᲒᲘ ᲦᲔᲝᲜᲘᲫᲘᲡ ᲦᲔᲥᲡᲔᲑᲘᲡ ᲬᲘᲒᲜᲘ „ᲡᲒᲐᲦᲘᲜᲘ“

დაიბეჭდა და გამოვიდა გიორგი ლეონიძის ლექსების წიგნი „სტალინი“. წიგნში მოთავსებულია პოეტის ბოლო წლების ლექსები დიდ ბელადზე: „იბარე, ხალხო ძლიერო“, „მე-8 ყრილობის დღეგატის მოგონება“, „სიტყვა გიორგი ლეონიძისა“, „ბელადმა ნდობა გამოგვიცხადა“, „ბელადის კერა“, „ვეფხის-ტყაოსანს“ და სხვ.

წიგნი გამოცემულია საბჭოთა ბეჭდვა-ფერწერის ინსტიტუტის მიერ და ღირს სამ მანეთად.

ᲗᲔᲘᲛᲣᲠᲐᲖ ᲛᲔᲝᲠᲘᲡ ᲗᲮᲖᲣᲚᲔᲑᲐᲗᲐ ᲡᲠᲣᲚᲘ ᲙᲠᲔᲑᲣᲚᲘ

„ფედერაციამ“ გამოსცა თეიმურაზ მეორის თხზულებათა სრული კრებული გ. ჯაკობის წინასიტყვაობით, რედაქციით, ლექსიკონით და შენიშვნებით.

ეს წიგნი პირველი სრული გამოცემაა თეიმურაზ მეორის ნაწერებისა. მასში მოთავსებულია თეიმურაზის პოეტური და პროზაული ნაწარმოებები („სარკე თქმულთა“, „თავგადასავალი“, „ქება სრისა“, „ხილთა ბაასი“, „კიდევ წერილობა“, „ანბანთ ქება 1“, „ბაბაასებრ რუსთველთან“, „ანბანთ ქება 2“, „ანბანთ ქება 3“, „ანბანთ ქება 4“, „ბიჟინას სიკვდილზე“, „ყუმარზედ ზმა, ლექსად თქმული“ და „თიმსარიანი“).

წიგნი გამოცემულია ლამაზად, შეიცავს 281 გვერდს და ღირს 13 მან.

„ᲛᲐᲒᲔᲚᲙᲐᲪᲐ“

„ფედერაციამ“ გამოსცა გ. ნახუცრიშვილის რომანი „მაგელკაცა“. წიგნი შეიცავს 218 გვერდს და ღირს 9 მანეთად.

ᲙᲝᲛᲞᲝᲖᲘᲢᲝᲠᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲨᲘ

ამ დღეებში მუშაობა დაასრულა საქართველოს საბჭოთა კომპოზიტორების ყრილობამ. ყრილობაზე მოსმენილ იქნა კომპოზიტორთა კავშირის გამგეობის თავმჯდომარის ამხ. ვ. გოკიელისა და სარეკომისიის (ა. ბუკია) მოხსენებები გამგეობის მუშაობის შესახებ.

კამათში გამოსული ამხანაგები აღნიშნავდნენ კომპოზიტორთა კავშირის ზრდას, მისი საქმიანობის გაცხოველებასა და შემოქმედებითი მუშაობის გაძლიერებას. ამასთან ერთად ისინი კავშირის გამგეობას მიუთითებდნენ მისი მუშაობის ზოგიერთ ნაკლოვანებებზედაც. ყრილობამ კომპოზიტორთა კავშირის გამგეობის მუშაობა ჩასთვალა დამაკმაყოფილებლად, ამავე დროს ახალ გამგეობას მისცა დავალება, რათა მან ისე გაშალოს მუშაობა, რომ საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ოცი წლისთავზე შეიქმნას დიდი ეპოქის შესატყვისი ახალი მუსიკალური ნაწარმოებები.

ახალ გამგეობაში არჩეულ იქნენ დ. არაყიშვილი, შ. ასლანიშვილი, რ. გაბიჩვაძე, ვ. გოკიელი, გ. კილაძე, შ. მშველიძე, ი. ტუსკია, ჯ. უმრ-შატი და გ. ჩხიკვაძე.

ახალი გამგეობის პირველ სხდომაზე თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა ვ. გოკიელი, თავმჯდომარის მოადგილედ შ. მშველიძე და ბ-მე. მდივნად გ. ჩხიკვაძე.

დაარსებულია მუსიკალური ფონდი, რომლის გამგეობის თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა შ. აზმაიფარაშვილი.

ᲒᲐᲡᲬᲝᲠᲔᲑᲐ

ამხ. ვ. წულუკიძის წერილის („გერცენის ესთეტიკურ-ლიტერატურული შეხედულებანი“, „ლიტ. საქ“, № 4) მეორე სვეტის უკანასკნელი წინადადება უნდა იკითხებოდეს ასე: „ანადგურებს რა შლეგელის მსგავს რომანტიკოსებს და სთვლის რა მათ საშუალო საუკუნეების საზოგადოებრივი **ურთიერთობის** დამცველებად, ფილოსოფიური და პოლიტიკური რეაქციის წარმომადგენლებად, გერცენი ებრძვის მათ რევოლუციური განმანათლებლობის პოზიციებიდან“, შემდეგ ისე, როგორც ტექსტშია.

ᲯᲣᲨᲙᲘᲜᲘᲡ ᲗᲐᲠᲒᲛᲐᲜᲘᲡ ᲒᲐᲠᲨᲔᲛᲝ

ᲒᲠᲘᲒᲝᲚ ᲪᲘᲪᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

ჩვეულებად არა მაქვს ეეკამათო ჩემს კრიტიკოსებს, მაგრამ წარსული წლის ეურნ. „ნაათობის“ მე-7 ნომერში პუშკინის „ევგენი ონეგინის“ ჩემი თარგმანის შესახებ მოთავსებული ა. ახნაზაროვის წერილი იმდენად უსამართლოა, რომ შეუძლებელია მისი უპასუხოდ დატოვება. ეროვნულები უკმაყოფილოა ჩემი თარგმანის დაბეჭდვით და ამის გამო ღიდი საყვედურით მიმართავს ჩემი თარგმანის რედაქტორებს, გამომცემლებს, კრიტიკოსებს, რომელთაც დადებთნად შეფასეს თარგმანი, ჩვენს კრიტიკას საერთოდ. ისე გამოდის, რომ მკითხველებზედაც ძლიერ გამწყალია.

ჩემი თარგმანი, რა თქმა უნდა, ვერ ასცდებოდა იმ ნაკლს, რაც საერთოა ყველა თარგმანისათვის, ვის მიერაც არ უნდა იყოს იგი შესრულებული. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ არ არსებობს გენიალურ ნაწარმოებთა ისეთი თარგმანი, რომელშიაც ნაკლის ალმოჩენა არ შეიძლებოდეს. ჩემს თარგმანში უთოოდ არის სხვა უფრო კონკრეტული ნაკლიც, რომელთა თავიდან აცილება შესაძლებელია და რომელთა გამოსწორებას მე მთელი შესაძლებლობით ვცდილობ, და დიდად დამავალებს ვინც დამეხმარება და მაიზე მიმითითებს.

ახნაზაროვსაც არ მინდა დავეკარგო მისი ღვაწლი, თუმცა ამ ლანძღვასთან შედარებით, რომელითაც ის მიმასპინძლდება მისი ღვაწლი მეტად მცირეა. მის ვრცელ წერილში არის ორიოდე მისაღები შენიშვნა. ასეთია, მაგალითად: „Грохот“ „ცხავად“ მაქვს ნათარგმნი. ეს უთოოდ ლაფსესია. ენახოთ, რას წარმოადგენენ სხვა მისი შენიშვნები.

პირველ ბრალდებად რეკენზენტი მიყენებს, თითქოს მე ათ მარცვლეულ ლექსში ვერეკე ოერთმეტ მარცვლოვანს და ხან თორმეტ-მარცვლოვანსაც. ის „მაღალ-მეცნიერულ“ ფესტს მიმართავს და ამ შეცდომათა მისაგნებად, ჩამწკრივებული აქვს სამოცდაუთეი, მისი გამოთქმით, „წლადიისებური რიცხვები“, ნამდეილად კი ის არის წლადობილა.

ა. ახნაზაროვს გაუგონია, ხმოვანი ასო ჰქმნის მარცვლსო, მაგრამ ის კი ალარ სცოდნია, რომ არსებობენ ორხმოვანა მარცვლები, როცა ორი ხმოვანი ერთად ხდება, ხშირად ერთი მათგანი გამოითქმის მოკლედ, მეორე გრძლად და ჰქმნიან ერთ მარცვალს. ამას ეწოდება დიფთონგი. ეს იცის მეშვიდე კლასის მოწაფემაც. მით უმეტეს ეს მშვენიერად იცოდნენ ძველმა პოეტებმა, ჩინებულად იციან ახლებმაც. მოვიყვანოთ მაგალითები:

„ეი დრონი, დრონი, ნაგებნი
მტკაბარად,
წარილტვნენ, განპკრნენ სიზმარებრ
ჩქარად“.

(ალ. ჭავჭავაძე—„ეი დრონი, დრონი“).

...„რა ია გამიწყარა, ნარგიზს მიგმართე,
სისხლის ცრემლითა სიტყვანი დავრთე“.

(ბესიკი—„სევდის ბალს“).

როგორც მკითხველი ხედავს, აქ მოყვანილია ათმარცვლოვანი ლექსები, სადაც თერთმეტ და ათხმოვნანი ტაეპები მშვენიერად არიან რიტმიულად შეწყობილნი და ეერავენ ტტყვის, რომ მეტნაკლები მარცვალი იყოს, იმიტომ რომ სიტყვებში „ვაი“ და „რა ია“ იძლევა დიფთონგს. ეს ორი პოეტი განსაკუთრებით იმიტომ მოვიყვანე, რომ ისინი ცნობილნი არიან, როგორც ლეგენდის საუკეთესო ოსტატები და მუსიკალური სმენის მქონენი.

თანამედროვეი პოეტებიდანაც მრავალი მაგალითის მოყვანა შეიძლება, მაგრამ წერილის გაგრძელებას ეერიდებით.

ასეთივე მოვლენას აქვს ადგილი ჩემს თარგმანშიაც. მოგეეკვანთ ახნაზაროვის მიერ აღნიშნული პირველი მაგალითი:

„მაგრამ დაღლილი ბალშა და ღბინში,
დილით შეუალმედ გადაქცეულიეთ,
იძლევა ტკბილ ძილს სასატრენ
ჩრდილში
ნებიერობისა შვილი რჩეული“.

აქ მოყვანილი ოთხ ტაეპში მეორე ტაეპი თერთმეტმოვნიანია, მაგრამ ყოველი მკითხველისათვის ცხადია, რომ რიტმი დარღვეული არ არის, ვინაიდან სიტყვაში „შუალმედ“ ხდება დიფთონგი და „უა“ ადგენს ერთ მარცვალს. შემდეგ,—

„...მის მზუხარებას, ჩუმს, ენაუთქმელს,
ვინ იყო ამ ფშას, რომ ვერ იგრძნობდა
და საწყალ ტანიას, ტანიას წინანდელს,
რომ „ეგენანმა/ ან ვერ იცნობდა?“.

ამ მესამე ტაეპი თორმეტმოვნიანაგან შემდგება, მაგრამ რიტმიულად ის სავსებით შეწყობილია დანარჩენ ტაეპებთან. რადგან ზემოდ აღნიშნული წესის თანახმად ეს არაა თორმეტმარცვლოვანი ტაეპი, არამედ ათმარცვლოვანია, რადგან სიტყვაში „ტანია“ „ია“ უდრის რუსულ „Я“-სდა ჰქმნის ერთ მარცვალს.

აქედან აშკარაა, რომ აქ მთარგმნელის „დაუდგენრობასთან“ კი არ გვქონია საქმე, არამედ რეკენზენტის გაუჩვეველობასთან პოეტიკის საკითხებში.

მეორე ბრალდება, რომელსაც რეკენზენტი გვაყენებს არის ის, რომ მერვე თავის მე-26 სტროფში, ერთ ტაეპში ცხრა მარცვალია ათის ნაცვლად, ეს მართალია, მაგრამ იმისთვისაც უნდა მიექცია ყურადღება რომ ამ გამოტოვებული მარცვლის მაგიერ ვარსკვლავია ჩასმული, რაც ნიშნავს, რომ სიტყვა აკლია, ორი-გინელმაც ჯერ კიდევ არაა სამოლოოდ გამორკვეული, როგორ უნდა იკითხებოდეს ეს ტაეპი. ზოგ გამოცემაში დაბეჭდილია „Тут был*** заслуживший“ (როგორც ხედავთ, აქაც აკლია მარცვალი), ზოგი გამოცემა ვარსკვლავების მაგიერ ფრჩხილებში სეამს „პროლოსოოს“, ზოგ „საბტოროს“, მე ვარჩიე სამოლოოდ გამორკვევამდე გამმეტო